

Sygn. akt V U 1377/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Helena Mironiuk

Protokolant: Anna Filipowicz

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2013 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy I. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania I. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 25 czerwca 2013 roku

Nr (...)

Oddala odwołanie

sygnatura akt V U 1377/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 25 czerwca 2013 r. na podstawie art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 ze zm.) zobowiązał I. W. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01 listopada 2012 r. do 30 kwietnia 2013 r. w kwocie 4340,70 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji I. W. wносиła o jej zmianę. Kwestionowała ustaloną przez organ rentowy kwotę 4340,70 zł albowiem od 01 listopada 2012 r. do 30 kwietnia 2013 r. na jej rachunek z tytułu emerytury wpłynęło 3690,05 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na odwołanie wnosił o jego oddalenie. Wskazał, że wnioskodawczyni zobowiązana jest do zwrotu emerytury w kwocie „brutto”.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 18 stycznia 2013 r. przyznał I. W. emeryturę od 01 listopada 2012 r. Organ rentowy jednocześnie zawiesił wypłatę emerytury, ponieważ wnioskodawczyni przysługuje prawo do emerytury rolniczej. Pomimo zawieszenia wypłaty przyznanego świadczenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazywał emeryturę na rachunek I. W.. W dniu 19 kwietnia 2013 r. odwołująca poinformowała Zakład Ubezpieczeń Społecznych, że emerytura nie powinna być wypłacana.

Zgodnie z art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania; 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata. Organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności (ust. 6).

Na gruncie ustalonego w sprawie stanu faktycznego niewątpliwie zastosowanie ma art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej. Ubezpieczonej została bowiem wypłacona emerytura mimo zaistnienia okoliczności powodujących zawieszenie prawa do tego świadczenia. Pomiędzy stronami nie było sporne, że emerytura od 01 listopada 2012 r. do 30 kwietnia 2013 r. została przez I. W. nienależnie pobrana.

Z przytoczonych powyżej przepisów nie wynika, czy zwrot nienależnie pobranych świadczeń powinien nastąpić w wysokości "brutto", czy też "netto". Przy wykładni tych przepisów należy uwzględnić tę okoliczność, że celem art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest ochrona Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dlatego zwrot nienależnie pobranego świadczenia powinien obejmować wysokość kwoty, o jaką Fundusz ten został bezpodstawnie uszczuplony (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 czerwca 2007 r., III AUa 478/07, OSA 2008/12/38). Nienależnie pobrane świadczenie podlegające zwrotowi obejmuje zatem kwotę "brutto", czyli kwotę świadczenia faktycznie wypłaconego osobie pobierającej świadczenie, zwiększoną o kwotę podatku dochodowego od osób fizycznych odprowadzaną przez organ rentowy na rzecz organu podatkowego oraz o składkę na ubezpieczenie zdrowotne, jeżeli została potrącona (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 1994 r., II UZP 9/94, OSNAPiUS 1994/3/45; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2009 r., I UK 333/08, OSNP 2010/23-24/292).

Zwrot na rzecz organu rentowego nienależnie pobranego świadczenia z ubezpieczenia społecznego w kwocie "brutto" powoduje, że po stronie ubezpieczonego powstaje możliwość ubiegania się o zwrot "nadpłaconego" podatku dochodowego od osób fizycznych, z którym to żądaniem ubezpieczony może wystąpić do organu podatkowego (właściwego urzędu skarbowego). Nadpłatę podatku dochodowego można zrekompensować odliczeniem od dochodu wykazanego w zeznaniu rocznym dokonanych w roku podatkowym zwrotów nienależnie pobranych świadczeń, które uprzednio zwiększyły dochód podlegający opodatkowaniu, w kwotach uwzględniających pobrany podatek dochodowy, jeżeli zwroty te nie zostały potrącone przez płatnika (art. 26 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych; jednolity tekst: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.). Uwzględnienie przez sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznający sprawę o zwrot nienależnie pobranego świadczenia należnych odliczeń na zaliczkę podatkową jest niemożliwe także ze względów procesowych. Nie taki jest bowiem przedmiot sporu (jego podstawa faktyczna i prawna). Ponadto kwestia ta dotyczy również podmiotów, które nie są stronami tego sporu (organy podatkowe). Gdyby przyjąć założenie, że sąd ubezpieczeń społecznych powinien zasądzać w takiej sytuacji zwrot nienależnie pobranych świadczeń emerytalnych netto

(z uwzględnieniem odliczeń zaliczki na podatek dochodowy), to musiałby on zająć się kwestią ustalania przychodu ubezpieczonego (bo od przychodu dokonuje się odliczeń) oraz rozważyć treść stosunku prawnego między organem rentowym jako płatnikiem a innymi podmiotami (organami podatkowymi), które nie są stronami procesu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 7 sierpnia 2001 r., III ZP 13/01, OSNAPiUS 2002/2/35).

Od nienależnie pobranej emerytury czy renty nie podlega natomiast zwrotowi składka na ubezpieczenie zdrowotne (art. 94 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; jednolity tekst: Dz. U. z 2008 r. nr 164, poz. 1027 ze zm.). Jednakże składka na ubezpieczenie zdrowotne podlega odliczeniu od podatku dochodowego od osób fizycznych - na zasadach określonych w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 95 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).

Mając powyższe na uwadze na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc orzeczono jak w sentencji wyroku.